

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Qvæstio III. De obiecto visionis Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

tribui posset actio, causa verò subiectiua obedientialis non potest esse instrumentum, si non possit recipere tanquam virtus vilius alterius causae principalis receptiuae; nam Deus eleuans causam receptiuam non recipit, sicut agit quando eleuat causam actiuam.

Vnde argumentor efficaciter: illa non est causa instrumentalis quatenus receptiua quae recipit sola, visionem, sed intellectus solus recipit visionem, non autem Deus, ergo intellectus non est causa instrumentalis receptiua. Neque dicas Deum esse causam principalem huius receptionis in genere causae efficientis, contra enim arguo, nulla causa est instrumentalis in eo genere, in quo non respondet ei vlla causa principalis, sed nulla causa principalis responderet in genere subiecti, causae subiectiuae: ergo causa illa subiectiua non potest esse instrumentalis in genere causa subiectiuae sicut enim instrumento effectiuo respondere debet causa principalis effectiua, ita instrumento receptiuo, debet respondere causa receptiua principalis. Denique ut intellectus Deum aliquo modo videat principaliter, exigitur, ut sit causa principalis visionis, vel ut agens, vel ut recipiens, non causat principaliter ut agens, ergo ut recipiens.

Solutio
prima dubitationis.

Ad primam Resp. Deum esse causam principalem visionis ut actio est, sed nullo tamen modo, posse dici videntem; visio enim principaliter denominat causam in qua est, non autem causam à qua est, idè intellectus solus denominatur videns, quamuis sit tantum principaliter videns, ut est principium receptiuum, non prout est principium productiuum. Vnde ad argumentum, distinguitur maior, intellectus non est instrumentum, si praeter ipsum nulla sit causa principalis videns, prout videns significat principium visionis tum actiuum, tum receptiuum nego: prout significat principium receptiuum visionis concedo, nam intellectus instrumentum est quatenus efficit visionem, principalis est causa quatenus recipit, non est enim necesse ut detur vna tantum causa principalis visionis secundum totum quod visio dicit. Ad probationem distinguo hanc propositionem, omne instrumentum habet causam principalem sibi correspondentem, in eo genere in quo est instrumentum concedo, in eo genere in quo non est instrumentum nego, cum igitur intellectus videns, sit instrumentum ut agit, non ut recipit, respondet ei causa principalis ut agenti, non ut recipienti, eademque ratio est de actu meritorio, in quo voluntas sola dicitur merens, quia licet agat instrumentaliter, recipit tamen principaliter, quod sufficit ut sola dicatur mereri.

Solutio
secunda.

Ad secundam Resp. distinguendo antecedens visio est essentialiter effectus vitalis praecise ut pendet à causa effectiua, siue praecise ut actio est nego: ut pendet à causa tum effectiua tum receptiua, siue ut est effectus receptus concedo. Satis ergo ad eam vitalitatem est quod pendeat à causa effectiua instrumentali, & passiuā principali. Ad confirmationem distinguo eodem modo, intellectus ut est causa efficiens vitalis non est instrumentum receptiuum concedo, effectiuum nego id est non est instrumentum visionis ut passio est, sed tantum ut actio est.

Solutio
tertia.

Ad tertiam Respond. nullum esse instrumentum naturale quod non habeat paratum concursum ad effectum quem producit, sed in eo ut dixi sitam esse rationem instrumenti quod producat aliquid improprietatum & alteri debitum. Satis autem ostensum est, visionem esse improprietatam intellectui etiam habenti lumen gloriae, & esse debitam Deo ut agenti principali, proprium munus habituum supernaturalium est reddere ipsum effectum connatu-

Tom. I.

raliter debitum tanquam instrumento, non tanquam principali agenti.

Ad quartam Resp. probatum esse quod illud aggregatum ex intellectu, & lumine gloriae cum sit vitale, & supernaturale solum inadaquate, simpliciter est ignobilius visione quae adaequate vitalis est, & supernaturalis.

Solutio
quarta.

Ad quintam satis allata videtur disparitas potentiae obedientialis actiuae, & passivae, primam dixi esse necessario instrumentalem eo quod proportionem non habeat cum effectu ad quem supra suam vim eleuatur; potentiam passiuam (quantumvis sit improprietata & eleuetur) negavi esse instrumentalem, quia esse potest principalis & imperfectior forma quam recipit, & quia non respondet ei causa principalis receptiua.

Solutio
quinta.

Supererat hic quod proposueram tertio loco dicere, utrum intellectus aliquis hominis viatoris aliquando viderit Deum, beatus & solus potens, rex regum & Dominus dominantium, qui solus habet immortalitatem & lucem habitat inaccessibilem, quem nemo hominum vidit neque videre potest. Cui honor & imperium sempiternum amen, verba sunt Apostoli 1. ad Tymotheum c. 6. vbi quaestionem videtur dissolvere, quae positiua magis esse videtur quam scholastica. In ea verò probabilissime philosophari videntur illi qui aiunt. Primò Beatae Virgini pro certo concessum esse hoc priuilegium ut Deum in vita viderit aliquoties, v. g. in Conceptione Verbi, in eius Natiuitate, in Resurrectione, quod latissime probatum inuenies apud Recupitum l. 6. q. 14. c. 1. & 2. vbi decem habet eximias rationes: Secundò Adā, Moyse & Paulo, nunquam in via concessum esse ut viderent Deum intuitiue, egregie probat idem author ibidem c. 3. 4. 5.

QVÆSTIO III.

De obiecto visionis Dei. Art. 8. 9. 10.

Hactenus beatæ huius visionis existentiam, & principia extrinseca indagauimus, nunc maior difficultas est circa obiectum illud quod proxime terminat visionem Dei, seu quid videant in Deo, videntes Deum facie ad faciem, quia verò aliud dicitur obiectum primarium aliud secundarium huius visionis, de utroque nobis accurate dicendum est.

SECTIO I.

De obiecto primario visionis Dei.

Seu quomodo videantur ea quae sunt in Deo formaliter.

Certum est primò obiectum primarium huius visionis illud appellari, quod ratione sui, & non ratione alterius videtur: secundarium illud quod ratione alterius videtur, seu mediante altero, in quo continetur, differunt hæc obiecta, quod primarium simul sit obiectum materiale, & formale, id est id quod videtur, & ratio videndi. Obiectum autem secundarium non sit nisi obiectum materiale, vnde sequitur obiectum secundarium semper videri mediante alio, quod sit obiectum formale, & medium etiam prius cognitum in quo videatur ut postea dicetur.

Obiectum
primarium.

Certum est secundò totum illud esse formaliter in Deo, quod secundum propriam suam rationem, & definitionem, intrinsecum est Deo, qualia sunt attributa omnia & personalitates. Eminenter illud quod secundum propriam suam rationem, & definitionem est extrinsecum Deo, intrinsecum autem secundum aliquid aequiualens & nobilius cuiusmodi

Esse in
Deo formaliter.

cuiusmodi sunt creaturæ omnes, & perfectiones quæ non sunt simplices: eminentia verò illa per quam Deus continet creaturas, formaliter in Deo est, non eminenter, quia est ipsa perfectio infinita Dei, quatenus excedit creaturas, & producere illas potest. Ideoque quoties videntur omnia quæ formaliter sunt in Deo, est necesse ut videatur hæc eminentia. Similiter licet creaturæ in Deo non sint nisi eminenter, potentia tamen earum effectrix, scientia, idea, amor, & alia huiusmodi, quæ respectum dicunt ad creaturas, formaliter sunt in Deo, imò & respectus ipse formaliter sumptus, quia est in Deo secundum propriam rationem & definitionem.

His positis circa obiectum primum, & ea quæ formaliter sunt in Deo duplex est inter Theologos controuersia. Prima utrum de facto illi omnes qui Deum vident, omnia videant quæ formaliter sunt in Deo, secunda de possibili, utrum videri possit vnum attributum, aut vna persona sine alijs omnibus attributis & personis.

S. I.

Utrum videntes Deum videant actu omnia quæ formaliter sunt in Deo.

Prima dubitatio.

Ratio dubitandi est primò, quia ut videantur distinctè attributa Dei & personæ, necesse est ut illa vel videantur ut distincta, vel ut videantur per actus distinctos neutrum admitti potest: ergo videntes Deum, non vident illa distinctè. Probatur maior quia illa distinctio vel se tenet ex parte obiecti, vel ex parte actus, si primum, ergo videtur obiectum ut distinctum, si secundum ergo videtur per actus distinctos.

Secunda dubitatio.

Secundò, si beatus videt infinitatem Dei, aternitatem, immensitatem, necessariò Deum videt, ut infinitum, æternum, immensum, hoc autem implicat, quia si videat Deum ut immensus est, necesse est ut videat omnia loca quibus est coextensus per immensitatem quam cognoscit ut est in se: similiter si videantur idæ omnes, tota scientia Dei, imò & decreta libera quæ sine dubio formaliter sunt in Deo, videntur etiam creaturæ omnes tum possibiles, tum futuræ.

Tertia dubitatio.

Tertiò, argumentum est etiam difficilius de decretis liberis, nam illa nihil superaddunt essentia, quod non haberet essentia si tale decretum non esset, ergo visa essentia non videtur decretum liberum.

Quarta dubitatio.

Quartò, si videantur attributa, & personæ simul cum essentia, vel illa pertinent ad obiectum primum visionis, vel ad obiectum secundarium, non ad primum quia essentia sola concurret ad modum speciei, non ad secundarium quia illud non videtur in se ipso immediatè.

Conclusio affirmatiua.

Dico primò, beati omnes videntes Deum, vident formaliter distinctè ipsam essentiam Dei, Trinitatem personarum, & attributa omnia, secundum proprias & primarias rationes, ita Catholici omnes Doctores quorum aliqui ut Bannes & Zumel certum esse de fide putant.

Scriptura.

Primò enim ita ex varijs scripturis colligunt Patres, v. g. Ioan. 17. *Hæc est vita æterna ut cognoscant te verum Deum*, &c. *Hoc fiet* (inquit Augustin. l. 1. de Trinit. c. 8.) *cum venerit Dominus, & illuminauerit occulta tenebrarum, hoc erit mane nostrum de quo in psalmo dicitur mane adstabo tibi, & videbo, id est cum perduxerit iustos, in quibus nunc ex fide viuuntibus, regnat mediator Dei, & hominum, homo Christus Iesus ad contemplationem Dei, & patris.* Deinde ibidem *pater quos dedisti mihi, volo ut vbi ego sum, & illi sint: ut videant claritatem meam*, id est diuinitatem meam ut interpretantur Cyrillus l. 1. in Ioan. c. 28. Chyloft.

hom. 81. in Ioan. apertus est etiam locus Ioan. 4. *qui videt me, videt & patrem meum*, quod de visione patriæ intelligi debere asserunt Cyrillus, Hilarius, Augustinus supra, & in Psalmum 84. *Fortè* (inquit) *videndo patrem & non filium erimus beati*, ipsum audi Christum, *qui videt me, videt & patrem meum* cum enim vnus Deus videtur, Trinitas videtur, Pater, Filius, &c. Præterea ex psalmo 35. *apud te est fons vitæ, & in lumine tuo, videbimus lumen*, argumentantur Alexander, Alexandrinus, Athanasius, Basilus, alique cum Concilio Nicæno, & docent tres ibi personas significari. Et Damascenus Epistola de Trisagio colligit idem ex c. 4. Apocalypsis vbi non habent animalia sancta requiem die ac nocte repetentia ter sanctus, quia scilicet Trinitatem semper laudant quam vident.

Patres.

Secundò, Patres longum esset referre præclarè Nazianz. orat. 11. *Suprema Trinitatis* (inquit) *purior illuminatio, non tam vinctam mentem, & per sensus diffusam suffragientis, sed totam se toti menti contemplandam, ac tenendam præbentis, totòque diuinitatis lumine, nostris animis affulgentis*, & orat. 15. *Illos* (inquit) *lux omni luce clarior excipiet, & sanctæ regniæque Trinitatis purius iam & clarius illuminantis, totamque se cum tota mente miscntis contemplatio.* August. l. de Carechizandis rudibus c. 25. *Omnes* (inquit) *delicia Deus erit & societas sancta ciuitatis, in illo, & de illo, sapienter, & beate viuentes, efficiemur enim sicut ab illo promissum speramus, & expectamus æquales Angelis eius, & cum eis pariter illa Trinitate perfruemur*, &c. Idem tradunt Gregorius magnus l. 3. c. 3. Isidorus de summo bono c. 10. Anselmus in elucidario.

Ratio.

Tertiò, rationes etiam optimæ illud probant v. g. quia visio ut sæpè asserit S. Thomas fidei responderet. *Quod hic crediderunt* (inquit August. l. de diligendo Deo, c. 18.) *ibi videbunt, & l. 20. ciuitatis c. 21. quid? videmus nisi Deum, & omnia quæ nunc non videmus credentes.* Deinde quia si videretur essentia sine personis in patria superesset aliquid beato, cum iniquitudine optandum, atque ita beatitudo non esset perfecta ex omni parte. Denique visio Dei quidditatiua, & intuitiua exigit saltem connaturaliter, ut modus videatur quo essentia subsistit, in tribus autem subsistit personis. Quæ omnia sicut probant videri à beatis tres personas diuinas, sic etiam probant videri attributa omnia, saltem secundum rationes primarias. Dixi secundum rationes primarias; nam perfectio ferè qualibet Dei spectari dupliciter potest, primò secundum rationem quidditatiuam per quam nostro modo intelligendi specificatur: quæ vocatur ratio primaria, v. g. omnipotentia spectari potest prout est potentia effectrix omnium possibilem, per illum enim respectum formaliter constituitur in ratione omnipotentia. Secundò spectatur secundum extensionem obiectiuam ad varias creaturas, quæ ratio est secundaria, quia perfectio illa per eam non specificaretur, ut cum spectatur omnipotentia prout effectiua Petri, Pauli, &c. Nam in Deo non solum est potentia productiua omnium in communi, sed etiam est potentia singulorum in particulari, sed per illum respectum ad Petrum verbè gratia omnipotentia non specificatur, idem dico de ideis, amore, scientia, immensitate, &c. Certum autem est non videri à beatis rationes illas secundarias alioqui viderentur omnia possibilea ut dicitur postea.

Ad primam Resp. visionem idèò duntaxat dici distinctam, quod nulli confusione, & obscuritati admixta sit, vel respectu actus, vel respectu obiecti quod videtur ut est in se, cum clarissima euidentia; sic enim distinctio non opponitur identitati, sed obscuritati atque ita visio non dicitur distincta quod contineat actus distinctos, vel quod in obiecto aliquam affir-

met

Solutio secundæ dubitationis.

mer distinctionem, quam potius omnem negat, sed quod attingat obiectum, prout distinguitur ab omni eo quod non est ipsum.

Instantia. Instabis videre omnipotentiam, & scientiam secundum rationes primarias, est videre illas duntaxat secundum rationem genericam, sed beati vident duntaxat omnipotentiam, & scientiam secundum rationes primarias: ergo vident illas solum confuse.

Resp. negando maiorem, nam eo quidem argumento, recte probatur creaturas possibiles videri confuse tantum, quando videtur omnipotentia secundum rationem primariam, sed non probatur quod omnipotentia confuse videatur; nam videre hoc modo attributum omnipotentiae, non est videre illud ut contentum sub ratione vniuersali, sed est videre terminum eius, ut contentum sub ratione vniuersali.

Ad secundam Resp. eo argumento recte probari, quod infinitas, immensitas, amor, scientia, omnipotentia non videntur secundum rationes secundarias, id est secundum extensionem totam ad obiecta creata; sic enim visâ immensitate deberent videri omnia loca, & visâ omnipotentia videri deberent omnia possibilia. Sed non probari, quod non videantur secundum rationes quidditativas & primarias.

Ad tertiam grauis erit difficultas scilicet sequenti quomodo videri possint in Deo decreta libera quae nihil intrinsecum addunt actui necessario de quo ibi disputabitur.

Ad quartam Resp. personas & attributa esse obiectum primum, non motuum sed terminatum, sunt enim obiectum materiale, simul & formale, quamuis essentia sola dicatur mouere.

S. II.

Virum videntes Deum necessario videant omnia quae sunt formaliter in Deo.

Ratio dubit. multiplex omnino est, & grauissima quam video peti tum ab identitate ac indiuisibilitate obiecti visi, tum à propria ratione visionis intuitiuae.

Prima dubitatio. Primo, argumentatur Arrubal. d. 24. c. 4. ex summa obiecti simplicitate. Id quod est in se omnino indiuisibile, & videtur sicuti est, eo ipso videtur prout est vnum, & indiuisibile, alioquin non videtur sicuti est, sed Dei essentia cum personis, & attributis est aliquid simpliciter vnum & indiuisibile, ergo videri non potest essentia Dei, nisi videatur cum attributis, & personis. Similiter videri non potest persona vna quidditatiue, quin cognoscatur essentia, sed cognosci non potest essentia sine omnibus personis, ergo vna persona, sine aliis omnibus cognosci non potest. Confirm. quia essentia Dei, & attributa ante operationem intellectus nullam habent distinctionem, ergo non possunt videri separatim si videantur ut sunt à parte rei.

Secunda dubitatio. Secundò, argumentatur Suares c. 22. & Recupit. quæst. 32. cap. 4. implicat cognosci quidditatiue Deum, quin omnia cognoscantur quae sunt de conceptu eius quidditatiuo, & quae constituunt vltimam eius differentiam, sed omnia attributa sunt à parte rei de conceptu essentiae diuinæ, & constituunt ut dixi eius vltimam differentiam, ergo implicat essentiam Dei cognosci, quin cognoscantur attributa omnia, & similiter cum vnum attributum sit de essentia alterius attributi, non potest cognosci vnum intuitiue, quin omnia cognoscantur. Confirm. quia implicat cognosci ternarium formaliter, quin cognoscantur formaliter tres vnitates ex quibus componitur.

Tertia dubitatio. Tertiò, argumentatur Fasolus ex eo quod Christus, Ioann. 14. dicit *Philippe qui videt me, videt & pa-*

trem meum, an nescis quia ego in patre, & pater in me est. vbi probat Christus, quod viso filio videtur pater, quia pater est in filio, & filius in patre, id est propter vnitatem naturae, ex qua sequitur circuminfectio. Vnde argumentor si potest videri vna persona sine alia, non sequitur ex vnitatem naturae, quod viso filio videatur pater, sed Christus probat ex vnitatem naturae, quod viso filio videatur pater, ergo, &c. Vnde recte Nazian. orat. 49. *Merito, inquit, qui videt filium, videt & patrem, quia vnitatem substantiae, & maiestatem diuinitatis vnum sunt:* quae aliorum etiam patrum mens est apud Valentiam & Suarem.

Quartò, ex natura visionis intuitiuae argumentantur alij multipliciter. Non potest videri res intuitiue, quin videatur ut est in se, sed Deus ut est in se habet essentiam personas & attributa simul identificata, ergo si videtur Deus ut est in se illa omnia videri debent. Deinde implicat videri identificationem essentiae & attributorum, quin videantur essentia & attributa, sed implicat videri Deum, ut est in se quin identificatio illa videatur, ergo implicat videri Deum ut est in se quin videantur essentia & attributa. Denique res ut est in se videri non potest quin videatur ut existens & subsistens hic & nunc, sed non potest videri ut subsistens quin videatur existentia, & subsistentia, ergo non potest videri ut est in se, quin videatur ut existens, & subsistens; sed modus subsistendi Dei sunt personalitates: ergo qui videt Deum ut est in se videt personalitates.

Quintò, illa cognitio non est intuitiua, sed abstractiua in qua idem ut stat sub vno conceptu, praescindit à se ipso, ut stat sub alio conceptu, sed si sapientia diuina, v. gr. identificata cum bonitate, videretur non visâ bonitate, eadem entitas ut concepta sub ratione sapientiae praescinderet à se ipsa, ut stat sub conceptu bonitatis, ergo illa esset cognitio abstractiua non intuitiua. Maior est euidens, nam quid est cognitio abstractiua nisi ea quae abstrahit, sed cum concipitur aliquid inadæquate fit abstractio quae non est aliud quam cognitio vnius, non cognito altero, ei identificato: ergo cognitio intuitiua non est inadæquata.

Dico secundò, potest videri per potentiam Dei absolutam essentia Dei, sine personalitatibus, & vna persona, & vnum attributum sine aliis omnibus. Ita censent Scotus, & omnes scotistae, & ex Thomistis etiam nonnulli Paludanus, Palatius, Scotus, Salas, Granadus, Alarcon, contra Durandum, Gabrielem, Medinam, Suarem, Valentiam, Valsquem, Becanum, Arrubalem, Herice, Recupitum, quibus aperte fauere videtur S. Thomas in hoc articulo.

Ratio tamen quae hoc efficaciter persuadet, ista esse videtur: si implicaret huiusmodi visio essentiae, sine personis, & vnius personae sine altera, vel implicaret ex ratione visionis intuitiuae, vel ex ratione identitatis & indiuisibilitatis quae est in obiecto viso, ex neutro capite implicat, ergo non implicat. Maior patet ex tota ratione dubitandi quae petitur duntaxat ex eo duplici capite. Minor prob. primum positiue. Deinde negatiue soluendo ea quae opponuntur.

Primo, ergo ex ratione visionis intuitiuae ostendo, id non implicare. Potest visio intuitiua Dei terminari ad essentiam sine personis, si de ratione visionis intuitiuae non est ut sit adæquata, & ut attingat omnes formalitates identificatas obiecto quod intuetur, sed de ratione visionis intuitiuae non est, ut sit adæquata quia cum oculo videt albedinem, intellectus intuitiue illam cognoscit, sed non propterea cognoscit illam adæquate, secundum omnes formalitates identificatas, non enim cognoscit rationem qualitatatis, relationem creaturae, &c. Similiter cum vides hominem procul venientem, nescis an sit homo an fera,

G 3 cognosci

Quarta dubitatio.

Quinta dubitatio.

Prima probatio.

cognoscis animal, non cognito rationali formaliter. Ergo cognitio intuitiua esse potest inadæquata.

Instantia.

Dices esse discrimen inter cognitionem sensuum quæ non est quidditatiua, atque aded esse potest inadæquata, & cognitionem intuitiuam independentem à sensu, quæ cum sit quidditatiua, est etiam adæquata.

Sed contra, non est maior ratio cur cognitio intuitiua independens à sensu, sit necessario quidditatiua, potius quàm cognitio abstractiua dependens à sensu, sed cognitio abstractiua dependens à sensu non necessario est quidditatiua, ergo neque cognitio intuitiua independens à sensu. Si enim cognitio dependens à sensu est verè intuitiua quin sit quidditatiua, sequitur quod de ratione cognitionis intuitiue ut sic, non est quod sit quidditatiua, ergo visio independens à sensu esse potest intuitiua, & non quidditatiua. Non enim potest afferri ratio cur sit essenziale visioni intuitiue independenti à sensu, quod sit quidditatiua, cum hoc neque sit essenziale cognitioni intuitiue, neque cognitioni quæ non dependet à sensu. Deinde cognitio Angeli terminata ad alterum Angelum est verè intuitiua, & si velis quidditatiua, & tamen est inadæquata, quia cognoscit hanc substantiam, non relationes quæ cum illa identificantur, neque potentiam obedientialem secundum omnes respectus in particulari ad effectus possibiles, ergo euident est quod potest dari cognitio intuitiua inadæquata independens à sensu.

Secunda probatio.

Secundò, quod etiam ex summa simplicitate ac indiuisibilitate obiecti hoc non implicet probatur. Etiam si summa sit in Deo simplicitas, & vnitas producit tamen personalitas, & non producit essentia, communicatur essentia, non communicatur personalitas, vnitur immediatè vna persona, sine aliis, imò & non vnita essentia immediatè: ergo non obstante summa simplicitate videri potest essentia, non vna persona, & persona non vna essentia. Probo consequens, nulla est ratio cur ad communicationem realem essentia sine persona sufficiat distinctio rationis, aut etiam virtualis, non autem sufficiat ad visionem. Nam propter distinctionem virtutalem essentia, & personæ produci potest persona, non producta essentia, communicari potest essentia non communicata persona: ergo propter illam virtutalem distinctionem potest videri essentia non vna persona.

Instantia.

Dices esse disparitatem quia natura non est aliquid producibile, persona verò est aliquid producibile, ideoque mirum non est quod producatur persona non producta essentia, similiter essentia est communicabilis, non persona, ideo vna communicatur altera non communicata. At verò tam essentia, quàm persona sunt aliquid visibile atque ita vna visa videtur altera necessario.

Sed contra quia non obstante summa identitate essentia & personæ non sequitur quod persona sit communicabilis, ex eo quod communicabilis sit essentia, ergo non sequitur ex ea identitate, quod visa essentia, videatur persona. Deinde sic arguo, distinctio virtualis inter essentiam & personam, sufficit ut produci, & vniri possit persona, non producta neque vnita essentia, ergo illa distinctio sufficit ut cognoscatur persona non cognita essentia, Tam enim vnio, & productio, terminantur ad personam ut est in se, quàm visio, sed vnio, & productio tam inadæquatè terminantur ad personam ut est in se, quàm visio, ergo visio terminari potest inadæquatè ad personam ut est in se: quo eodem argumento impugnatur altera communis responsio, quod vnio terminetur formaliter primariò ad personalitatem, in qua personæ distinguuntur, non ad essentiam quæ non est vnibilis, visio autem quidditatiua terminetur primariò ad es-

sentiam quæ intelligibilis est, & in qua personæ sunt vnum, ideoque mirum non esse, si vnio terminetur ad vnam personam sine aliis; visio autem ad omnes terminetur.

Eodem, inquam, argumento impugnari potest, sicut vnio potest terminari primariò ad personam, sic terminari potest visio, est enim intelligibilis æquè ac essentia; si enim cognitio abstractiua potest ad eam terminari primariò, sic ad eam terminari primariò potest visio. Nam recurrere ad cognitionem quidditatiuam, est petere principium, quia negatur quilibet cognitionem intuitiuam esse necessario quidditatiuam.

Tertiò, argumentor efficacissimè, quia si ex summa identitate omnium quæ sunt in Deo formaliter, sequitur necessario quod videri simul omnia debeant, sequeretur etiam quod viso Deo viderentur necessario creaturæ omnes possibiles in particulari, & omnia decreta libera. Consequens illud non admittunt aduersarij, ergo ex summa identitate omnium quæ sunt in Deo non sequitur illa debere videri necessario. Major probatur, implicat videri formaliter & distinctè scientiam Dei de Petro in particulari, & potentiam prout est factiua Petri in particulari, quin videatur Petrus in particulari, & sic de cæteris omnibus creaturis possibilibus; sed qui videt Deum necessario videt formaliter & distinctè, scientiam Dei ut est representatiua Petri in particulari, & singulorum possibilium, & potentiam Dei ut est factiua eorum in particulari, ergo sequeretur videri necessario possibilia omnia in particulari. Probo minorem: nam per te videntur necessario distinctè, omnia quæ sunt formaliter in Deo, sed potentia factiua Petri in particulari ut sic, formaliter est in Deo, & formaliter distinguitur à potentia ut factiua cæli, idem dico de scientia: ergo necessario videtur potentia ut factiua Petri, & omnium possibilium in particulari, & scientia etiam ut eorum representatiua: certa ergo est illa minor.

Iam vero maior probatur: implicat cognosci distinctè imaginem ut representatiuam rei alicuius in particulari, quin cognoscatur illa res in particulari, sed scientia de Petro in particulari ut sic, est imago representatiua Petri in particulari, ergo implicat cognosci scientiam ut representatiuam Petri quin cognoscatur Petrus in particulari. Idem dico de potentia factiua Petri; nam implicat cognosci formalitatem ut distinctam ab alia formalitate, quin cognoscantur ea per quæ distinguitur: sed potentia ut factiua Petri, prout distinguitur à potentia ut factiua Pauli, distinguitur per ipsum Petrum: ergo implicat cognosci omnipotentiam ut factiuam Petri in particulari, quin cognoscatur Petrus in particulari. Confirm. quia implicat cognosci respectum quin cognoscatur totum quod ingreditur quidditatem talis respectus, sed potentia ut factiua Petri, includit essentialiter ipsum terminum.

Eodem argumento prob. videri necessario decreta omnia libera in particulari; nam illa omnia sunt in Deo, identificata formaliter cum essentia, æquè ac personalitates & attributa coeterea. Sed ideo videntur attributa & personalitates, quia formaliter sunt in Deo, & identificantur essentia: ergo videntur necessario decreta omnia in particulari; si enim potest videri vnum decretum non viso alio identificato. Cur videri non poterit attributum vnum, altero non viso.

Dices primò, cum Arrubale viso respectu videri necessario terminum primarium qui est specificatiuus, non videri necessario terminum secundarium, atque ita visà omnipotentia videri necessario possibilia secundum rationem communem possibilis, non singula possibilia in particulari.

Prima responsio decretalis.

Sed

Sed contra, potentia vt factiua Petri in particulari non potest cognosci quin cognoscatur totum à quo specificatur essentialiter, sed specificatur essentialiter à Petro in particulari, & aequè illum respicit essentialiter, ac potentia factiua omnium possibilium respicit omnia possibilia in communi: & distinguitur (vt dixi) a potentia factiua Pauli, per ordinem ad Petrum in particulari.

Secunda responsio Herice. Dices secundo cum Herice videri quidem omnes omnino respectus Dei ad creaturas quia illi sunt formaliter in Deo, sed quia illi non penetrantur propterea creaturas non omnes videri nisi confusè tantum.

Sed contra, ille cognoscit aliquod obiectum clare ac distinctè, qui cognoscit illud secundum rationem propriam prout distinguitur ab omni alio, non autem prout continetur sub aliqua ratione vniuersali; sed qui videt potentiam Dei vt factiuam Petri in particulari, videt Petrum secundum rationem particularem & propriam, non autem sub ratione communi possibilis: ergo videt distinctè Petrum, nam implicat videri distinctè respectum, quin eius terminus videatur distinctè.

Hactenus positiuè probaui non implicare visionem vnius attributi sine alio nunc vt ostendam id negatiuè.

Solutio prima dubitationis. Ad primam Resp. illud obiectum quod est in se omnino indiuisibile realiter, & diuisibile virtualiter, non necessariò videri prout est vnum & indiuisibile; quia videri potest inadæquatè sicuti est, secundum partes illas virtuales, quarum vna terminat conceptum alterà non terminante. Deinde concedo, quod personà quidditatiuè cognitā cognoscitur essentialiter, sed nego personam cognosci non posse intuitiue, quin cognoscatur quidditatiuè. Ad confirmat. sæpe dictum est quod attributa ante operationem intellectus habent distinctionem fundamentalem, & virtutalem, vnde mirum non est si vnum cognoscatur inadæquatè sine altero.

Solutio secunda. Ad secundam Resp. attributa non ingredi essentiam Dei formaliter explicitè, sed formaliter implicitè vt dixi, idè fateor non posse cognosci quidditatiuè Deum quin attributa omnia cognoscantur formaliter implicitè. Ad confirmat. Resp. tres vnitates includi formaliter explicitè in ternario hominum, vnde disparitas est.

Solutio tertia. Ad tertiam Resp. argumentum Christi, quod ex vnitatis naturæ patris & filij colligit viso filio videri patrem, optimum esse, non quod hoc sit necessariū, sed quia est connaturale, & debitum secundum potentiam ordinariam.

Solutio quarta. Ad quartam Resp. rem prout est in se posse videri vel adæquatè, vel inadæquatè; si videatur adæquatè, videntur omnia cum quibus identificatur, si non videatur adæquatè, negonecessariò videri omnia quibus identificatur. Dixi Deum videri posse inadæquatè, atque adeò videri posse vnum attributum sine essentia & essentiam sine identificatione attributorum. Fateor tres personas esse modum quo Deus existit adæquatè ac in concreto consideratus, non sicut modus quo Deus existit consideratus inadæquatè. Neque enim implicat cognitionem intuitiuam inadæquatam ferri in rem in abstracto, & sine subsistentia, seu non cognitā subsistentiā nam etiam dæmon intuitiue cognoscebat Christum cuius ignorabat personalitatem.

Solutio quinta. Ad quintam Resp. æquiuocationem apertam committi, in nomine cognitionis abstractiue. Si enim cognitio abstractiua significet eam quæ sit per species alias, concedo cognitionem intuitiuam esse non posse abstractiuam: Si vero cognitio abstractiua significet eam quæ inadæquata est, & vnum præscin-

dit ab alio, in hoc sensu dico cognitionem intuitiuam, esse posse abstractiuam. Sed hic modus vt patet est inuitatus, & improprius.

SECTIO II.

De obiecto secundario visionis Dei, seu quomodo videntes Deum videant ea quæ sunt in Deo Eminenter.

Ratio videndi creaturas. Certum est primò, creaturas vocari obiectum secundarium visionis Dei, quia Deus visus, est ratio videndi creaturas. Vera enim est hæc causalis, idè beatus videt creaturas quia Deum videt: hæc falsa idè beatus Deum videt quia videt creaturas. Difficultas igitur tota est, quomodo Deus visus possit esse ratio videndi creaturas. Hic enim totus cardo est nobilissimæ controuersie, ad cuius intelligentiam scire necesse est quibus modis fieri possit vt Deus visus, sit ratio videndi creaturas, & quid propriè sit videri creaturas ex vi visionis Dei.

Certum igitur secundò est, tripliciter posse Deum esse rationem videndi creaturas. Primò, causaliter sed mediatè tantum si Deus visus in intellectu beati producat speciem creaturæ, reuelando videlicet existentiam talis creaturæ. Sicut enim visio Dei & visio creaturæ sunt actus diuersi, & habent principia immediata diuersa vt patet. Secundò, Deus visus potest esse ratio videndi creaturam, etiam causaliter, & effectiue tanquam obiectum intelligibile si essentia Dei eodem modo concurrat per se ipsam immediatè ad visionem creaturæ quo concurreret species impressa propria ipsius creaturæ; nam obiectum concurret ad visionem vel per se vel per speciem sibi propriam. Si ergo Deus concurret ad visionem faciendo id quod faceret species, concurret ad visionem effectiue sed immediatè tanquam obiectum intelligibile, non tamen vt obiectum cognitum; quia species non prius cognoscitur quàm per eam cognoscatur obiectum. Tertiò, potest Deus esse ratio videndi creaturam formaliter, & vt medium prius cognitum, si determinet, intellectum ad videndas creaturas tanquam aliquid prius ratione cognitum, & penetratum, inferens cognitionem creaturarum, propter connexionem quam habet cum illis, & quia illas continet, & hoc est propriè videre creaturas ex vi visionis Dei, quia obiectum primum ex sui penetratione determinat intellectum ad visionem creaturæ non effectiue tantum vt in duobus præcedentibus sed etiam formaliter vt patet cum sit obiectum formale mouens ad videndum eodem actu obiectum primum & secundarium.

Triplex modus videndi creaturas. Certum est tertio, tria omnino requiri vt Deus sit medium, & ratio formalis videndi creaturam. Primò vt per vnicum actum, & per vnicum principium videantur Deus & creaturæ. Sed hoc non sufficit quia Angelus per vnicam speciem impressam, & expressam cognoscit Petrum & Paulum, & tamen Petrus non est ipsi ratio videndi Paulum vt patet. Secundò, vt perfectio Dei cognita inferat cognitionem creaturæ propter connexionem quam habet cum illa; si enim penetro perfectionem aliquam etiam penetro quæ connexa cum illa sunt. Sed neque connexio illa sufficit, aliqui creatura esset medium cognoscendi distinctè Deum cum quo habet connexionem. Tertiò, ergo vt Deus visus sit medium, & ratio formalis motiua videndi creaturam, requiritur continentia creaturæ in ipso Deo; Posita enim connexionem simul & continentia poterit diuina perfectio penetrata esse ratio videndi creaturam, eo modo quo præmissæ syllogismi sunt motuum formale, ac medium prius cognitum in quo videri possit conclusio, si cognosceretur eodem actu, sicut Angelus eam cognoscit,

gnoscit, similiter etiam partes videntur in toto, proprietates in essentia, & ut dixi conclusiones in principiis. His positis.

Diuisio
contro-
ueriæ.

Circa visionem creaturarum in Deo visio, grauis est & multiplex controuersia. Primò vtrum visio Deo, eadem etiam visione creaturæ videri possint intuitiue, secundum esse proprium. Secundò, vtrum videri possint in Deo ut medio prius cognito, & ex vi visionis formaliter. Tertio, in qua Dei perfectione videantur tanquam in medio. Quarto, quas creaturas necesse sit videri ab eo qui Deum videt: id est vtrum ille videat necessariò omnia possibilia & existentia; vel certè vtrum videat saltem aliqua. Quintò, quas creaturas possibile sit videri: id est vtrum omnia possibilia imò futura etiam & existentia, ac proinde libera Dei decreta. Sextò, quid beati de facto videant.

§. I.

Vtrum creatura videantur aliquo modo ex vi visionis Dei secundum esse proprium quod habent in se ipsis.

Dixi secundum esse proprium quod in se ipsis habent. Nam secundum esse illud eminentiale, quod habent in Deo, & est ipsa creatrix essentia, non est dubium quin omnes videantur creaturæ visio Deo. Difficultas ergo tantum est de illo esse quod ipsæ sunt, vtrum illud beati visio Deo cognoscant, non solum cognitione quadam communi, & co. iusâ, sed distinctâ, & propriâ penetrante usque ad vltimas differentias, æque ac si creatura ipsa per se ipsam moueret intellectum ad sui cognitionem.

Triples
dubitatio.

Ratio dubit. est primò, quia cognoscere creaturam intuitiue, est illam cognoscere immediatè ut est in se, & per speciem propriam, ergo si cognoscatur in Deo non cognoscitur intuitiue, quia non cognoscitur in se, nec per speciem propriam, nec immediatè, quia Deus erit medium cognoscendi eam. Confirmatur quia possibilia cum non habeant existentiam cognosci non possunt intuitiue.

Secundò, nihil cognosci potest formaliter in Deo, nisi quod formaliter est in Deo, sed creatura non est in Deo formaliter, & distinctè, ergo non potest in Deo cognosci formaliter secundum esse proprium, sed tantum secundum esse illud eminentiale quod in Deo habent.

Tertio, illæ visiones distinguuntur quatum vna remanere potest alterâ sublatâ, sed visio creaturarum tolli potest, & mutari, remanente Dei visione, nam ut infra probabitur videri potest Deus sine vllis creaturis, & Deus beatis subinde nouos effectus reuelat. Deinde illud distinguitur ab alio quod ab eo causatur, sed visio creaturæ causatur à visione Dei; nam vera est hæc causalis, ideo videtur creatura quia Deus videtur, ergo non potest esse vna visio. Denique si vna est visio Dei, & creaturæ & tamen creatura videtur ex vi visionis Dei, sequitur creaturam cognosci ex vi visionis sui.

Conclusio.

Dico primò, videntes Deum, vident in Deo saltem ut obiecto primario aliquas creaturas secundum proprium esse, vna & indiuisibili visione, tres conclusio habet partes.

Videntur
aliquæ
creaturæ.

Prima, quod videns Deum saltem aliquas videat creaturas constans Theologorum omnium sententia est, quam ex variis patribus postea probabo. Visio enim, fidei responder, fide autem multa credimus quæ spectant ad creaturas, imò sine illa cognitione manca esset beatitudo. Deinde illud esse eminentiale quod creaturæ habent in Deo cognoscitur ab illis qui vident Deum, sed illud non potest distinctè cognosci ac penetrari, quin cognoscantur creaturæ secundum

esse proprium quod in se ipsis habent, non enim potest distinctè cognosci continens quin cognoscatur contentum.

Secunda pars quod creaturæ videantur in Deo ut obiecto primario supplente speciem creatam, non autem per reuelationem, aut per speciem creaturæ, probatur: quia Deus facere potest per se ipsum id quod facit cum causis secundis, quando illæ non sunt vitales præsertim cum contineat & obiectum creatum, & illius speciem, ergo per se ipsum facere potest id quod faceret ipsa species. Neque opinor hoc negat Vasques asserens videri solum causaliter creaturas in verbo. Nam (ut dixi) si concurret ut species intelligibilis, concurret solum effectiue sed immediatè, & hunc modum maxime approbant Arrub. Recupit. & alij quos citant.

Videntur
in Verbo.

Tertia pars quod videri possint Deus & creatura per eundem actum probatur: visis creaturis magis penetratur perfectio essentia diuinæ ut probabo postea: sed nisi vna visione videantur, Deus non magis penetrabitur ex cognitione creaturæ, quia perfectio vnius distinguitur à perfectione alterius, & nihil illi addet, ergo vna est visio Dei & creaturarum.

Videntur
eadem vi-
sione.

Ad primam Resp. cognosci ut est in se dupliciter sumi posse, primò, terminatiue quando aliquid terminat cognitionem eodem modo quo est in se. Secundò motiue, quando per se ipsum est motuum cognitionis. Ad visionem intuitiuam requiritur, ut obiectum cognoscatur ut est in se terminatiue non motiue. Creatura verò quæ cognoscitur in Deo, cognoscitur ut est in se terminatiue, quia reuera cognoscitur eo modo quo est, quamuis Deus sit motuum cognitionis. Similiter creatura sic cognita cognoscitur immediatè tanquam terminus cognitionis, quod sufficit ad visionem intuitiuam, ad quam sufficit quod obiectum videatur per propriam speciem, vel in aliquo quod illam contineat saltem eminenter quo modo essentia diuina continet speciem creaturæ. Ad Confirmat. Resp. posse aliquid intuitiue cognosci, quamuis non existat, modò videatur per speciem propriam, vel per aliquid in quo illa contineatur.

Solutio
primæ du-
bitationis.

Ad secundam distingo minorem sed creatura non est in Deo formaliter secundum esse proprium, tanquam forma intrinsecè Deo inhaerens, concedo: tanquam aliquid habitudinem, & connexionem habens cum Deo, nego. Non potest ergo in Deo videri nisi quod est in Deo, vel quod habet connexionem cum eo: Potest autem videri quod non est intrinsecum Deo, modò connexionem cum eo habeat.

Solutio se-
cundæ.

Ad tertiam Respond. visionem quæ terminatur ad Deum & ad creaturas ita esse vnam, & indiuisibilem ut mutari non possit circa creaturas quin mutetur tota. Si ergo incipit beatus de nouo cognoscere obiectum aliquod creatum, non cognoscit illud per visionem beatam alioqui, mutari deberet tota etiam visio circa Deum, quia mutato etiam partiali & secundario obiecto, tota visio necessariò mutatur. Imò si visiones essent distinctæ mutata visione obiecti secundarij mutari etiam deberet visio primarij. Nam quando magis, aut minus penetratur obiectum primarium, visio circa illud mutatur, quando autem mutatur visio obiecti secundarij, magis vel minus obiectum primarium penetratur. Deinde nego visionem Dei esse causam visionis creaturæ, etiam si verum sit quod creatura videatur ex vi visionis Dei. Nam hoc non significat quod visio Dei causet visionem creaturæ, vnicus enim est actus, sed quod Deus sit obiectum formale motuum illius visionis quæ videtur creatura ut parebit ex modo dicendis.

Solutio
tertiæ.

S. II.

*Verum creature videantur in Deo ut med i
prius cognito & ex vi visionis
formaliter.*

Videri ex
vi visionis
formali-
ter.

Sapè contingit vt duo cognoscantur eodem actu, squorum tamen vnum non videtur ex vi visionis alterius; cognosci enim creaturam ex vi visionis Dei, est intellectum ex penetratione diuinæ perfectionis connexæ cum creatura, illamque continentis cognoscere eodem actu creaturam distinctissimè vsque ad vltimas differentias sic, enim obiectum materiale illius actus erit creatura, Dei autem perfectio erit motiuum & obiectum formale, quia erit ratio cognoscendi.

Prima du-
bitatio.

Ratio autem dubitandi est primò, quia si perfectio intrinseca Dei est medium ducens in cognitionem certam creaturarum, oportet vt Deus habeat relationem transcendentalem, & connexionem essentiali cum creaturis hoc autem negatum aliàs est, quia videtur absurdum dicere quod implicante muscà implicaret etiam Deus, atque ita Deus non esset ens magis necessarium quam muscà: ergo Deus non est medium ad cognitionem creaturarum. Maior probatur quia, quando aliquid fundat cognitionem certam & necessariam debet esse connexum necessariò, & essentialiter cum altero ad quod est medium, vnde argumentor: Ponamus per impossibile quod creaturæ non fuerunt possibiles vsque ad hanc diem, & hanc possibilitatem incipere hodie, Deo prorsus immutato: tunc Deus comprehensus heri non ducebat in cognitionem creaturarum, ergo neque hodie ducit. Probo consequent. nihil est hodie in Deo quod non fuerit heri, ergo si heri Deus non ducebat in cognitionem creaturarum neque hodie ducit.

Secunda
dubitatio.

Secundò, si Deus est medium prius cognitum, non cognoscitur eadem cognitione quæ cognoscitur creaturæ, alioqui eadem cognitio prior esset se ipsa: Confirmatur quia Deus causat illam cognitionem creaturæ vt cognitus, ergo cognitio Dei causat cognitionem creaturæ. Denique quando effectus aliquis videtur in causa dicitur videri solum abstractiue.

Tertia du-
bitatio.

Tertiò, non apparet in qua Dei perfectione videri possint creaturæ tanquam in medio prius cognito: possent videri omnes possibiles, videri autem nullo modo possent futuræ ac existentes, quod tamen absurdum est. Ergo quamuis creaturæ videantur in Deo vt obiecto intelligibili dici tamen non potest eas videri tanquam in medio prius cognito.

Conclusio.

Dico secundò, creaturæ saltem possibiles videntur in Deo tanquam in medio prius cognito, & ex vi visionis formaliter ita docent cum S. Thom. communius Theologi, quibus immeritò repugnat cum omnibus Nominalibus Vasques disp. 50. & eum sequuti Becan. Alarcon. &c.

August.

Primò, enim ita expresse docet Augustin. lib. 4. de Genesi ad litteram cap. 22. & seqq. lib. 11. Ciuitatis cap. 7. & 29. vbi explicans sex illos dies quibus factus dicitur esse mundus, de cognitione quam habuerunt Angeli, de conditis creaturis, occasione illius factum est vespere, ac mane dies: duplicem in Angelis distinguit cognitionem creaturarum, alteram vespertinam quæ cognoscantur res in propria natura: alteram matutinam quæ cognoscantur in Verbo Dei. Nam (inquit libro illo de Genesi) in comparatione lucis illius quæ conspiciuntur in Verbo Dei, omnis cognitio, quæ creaturam aliquam in se ipsa nouimus nox quodammodo dici potest. Et lib. 11. Ciuitat. Cognitio creaturarum in se decoloratur est, quam cum in sapientia Dei concipiunt, velut in arte per quam facta est. Neque illa explicare potuit Vasques de illo esse eminentiali quod creaturæ.

Tom. I.

ræ habent in Deo. Nam illud cum sit ars ipsa, & vita Dei, non potest dici videri in arte Dei.

Secundò, eadem aliorum sine dubio Patrum mens est, Bernardus lib. 5. de considerat. *Videt* (inquit) *beatus Verbum. & in Verbo facta per Verbum: neque opus habet ex his quæ facta sunt factoris notitiam mendicare, nec enim vel vt ipsa nouerit ad illa descendit, quia illa ibi videt, vbi melius sunt quam in se ipsis.* Fauent etiam Gregorius lib. 2. Moralium cap. 2. Anselmus in elucidario. Isidorus lib. 1. de summo bono cap. 10. & illi omnes qui dicunt videri creaturæ in Deo vt in speculo vt dicam statim.

Reliqui
Patres.

Tertiò, igitur Rationes efficaces id persuadent, quia quotiescunque aliquis effectus habet connexionem necessariam cum causa, in qua etiam continetur secundum omnes proprias rationes cognosci potest in causa tanquam in obiecto formali cognitionis quid? enim est esse medium quam esse necessariò connexum, & continere; illa enim ratio est ob quam proprietates cognoscuntur in essentia vt medio, & conclusiones in principiis, sed creaturæ necessariam habent connexionem cum Deo, & in illo continetur tanquam in causa, & idea tum proxima tum remota: ergo Deus est medium ad cognitionem creaturarum. Confirmatur quia sicut se res habet ad esse, ita se habet ad cognosci, sed creaturæ secundum totum suum esse continentur in omnipotentia Dei, ergo continentur etiam secundum totam cognoscibilitatem, ergo possunt ex eo cognosci.

Rationes.

Deinde, creaturæ videntur in Deo tanquam in medio cognito si videntur ex eo quod magis penetratur Deus, sed videntur ex eo quod Deus penetratur magis, ergo videntur in Deo vt medio. Probo minorem: nam ad comprehensionem, & penetrationem alicuius causæ oportet cognosci eius effectus, ergo creaturæ videntur ex eo quod magis penetratur Deus. Confirmatur quia sicut implicat videre omnipotentiam vt sic, quin cognoscantur creaturæ saltem in genere, sic implicat cognosci omnipotentiam vt factiuam Petri, quin cognoscatur Petrus. Non enim maiorem habet connexionem cum creaturis in genere, neque magis illas continet quam creaturas in particulari.

Denique, Deus in sua essentia, & omnipotentia tanquam in medio videt omnes creaturas vt postea dicam, ergo essentia Dei potest esse medium ad cognitionem creaturarum; si enim in ratione obiecti habet hanc vim, sic etiam illam habet in ordine ad cognitionem creaturæ.

Ad primam Respon. negando esse necessariam relationem transcendentalem Dei ad creaturas, vel etiam connexionem essentiali vt Deus sit medium ad cognitionem creaturarum, sed sufficere connexionem necessariam ex suppositione necessaria & infallibili. Fateor nullam esse in Deo relationem secundum esse, ad creaturas, sed tantum secundum dici, sed neque dari connexionem vllam essentiali Dei cum creaturis, quibus implicantibus non statim sequeretur implicare Deum. Est ergo tantum inter Deum & creaturas connexio necessaria, ex suppositione quod creaturæ sint possibiles, quæ suppositio necessaria est essentialiter; & hæc connexio sufficit vt creaturæ videantur in Deo vt medio, sicut ergo Deus licet omnino absolutus sit, tamen ex suppositione quod creaturæ sunt possibiles, intrinsece potest illas producere & intrinsece illas per se cognoscet sic ducere potest in cognitionem creaturarum, ex suppositione quod illæ sint possibiles, & sicut Deus esset omnino idem si creaturæ non essent possibiles, & quantum est ex se tam esset potens, & sciens secundum totam entitatem intrinsecam scientiæ ac potentæ, sic etiam posset quantum est ex se intrinse-

Solutio
primæ du-
bitationis.

H

cē

cè ducere in cognitionem creaturarum possibilem, quamvis de facto ad eam non duceret, non ex defectu perfectionis alicuius intrinsecæ, sed ex defectu possibilitatis creaturarum. Imò addo vnum quod valde in hoc negotio videtur notandum. Nam quamvis nulla creatura esset possibilis, Dei tamen omnipotentia semper esse posset medium ad eas cognoscendas ex suppositione quod essent possibles, nam semper hæc omnipotentia esset relativa secundum dici, & cognosceretur per ordinem ad creaturas etiam in particulari ex suppositione quod non essent impossibiles.

Vnde patet quid responderi debeat argumento proposito. Primò, enim disting. illud anteced. ponamus quod creaturæ non fuerunt possibles vsque ad hanc diem, tunc Deus heri non ducebat in cognitionem creaturarum possibilem, ex defectu perfectionis alicuius intrinsecæ Deo necessaria ad representationem creaturarum, nego: ex defectu possibilitatis creaturarum, concedo. Sicut enim eà posita statim sine mutatione intrinsecæ esset potens, sic sine mutatione intrinsecæ esset representans, quia semper totum habet ex parte sua necessarium vt sit potens, sciens, & representans. Secundò, etiam absolutè illud potest negari. Si creaturæ essent impossibiles, Deus non illas representaret sub suppositione possibilitatis quia semper ordinem haberet ad eas secundum dici.

Instabis: posita impossibilitate creaturarum Deus non potest intrinsecè representare illas vt possibles, & nunc intrinsecè representat, ergo nunc aliquid est intrinsecum in Deo quod tunc non esset.

Respondetur disting. antecedens Deus non representaret intrinsecè creaturas ex defectu perfectionis intrinsecæ Deo necessaria ad representandum nego: ex defectu possibilitatis creaturarum concedo.

Solutio
secundæ
dubitatio-
nis.

Ad secundam Respon. semper obiectum formale prius ratione cognosci, quam obiectum materiale & tamen eadem cognitione cognosci, quia non cognoscitur prius naturā, vel prius tempore. Neque absurdum est quod vna cognitio, prout terminatur ad obiectum primarium & formale, sit prior ratione se ipsā, prout terminatur ad obiectum secundarium. Cognosci autem ex vi visionis non est cognosci ex causalitate ipsius visionis, sed ex causalitate obiecti formalis vt cogniti eadem cognitione sicut reuelatio est formale obiectum actus fidei prout credita eodem actu quo creditur articulus ipse fidei: similiter enim Deus causat cognitionem creaturæ vt cognitus eodem actu. Denique visio effectus in causa quæ secundum omnes rationes illum continet est verè intuitiva vt dictum est.

Ad tertiam vt Respondeatur videndum est paulo fufius.

§. III.

In qua Dei perfectione videantur creature.

EX his, qui Deum putant esse medium prius cognitum, alij putant creaturas videri solum in omnipotentia, alij addunt scientiam, & ideas, alij amorem etiam & decreta libera. Communiter autem dicitur illas videri in verbo diuino.

Quadruplex
dubitatio.

Ratio dubitat. primò est: quia creaturæ non possunt videri magis in verbo, quam in patre ac Spiritu Sancto, si creaturæ neque magis connectantur, neque magis contineantur in Verbo, quam in Patre ac Spiritu Sancto. Sed illæ neque magis connexionem habent, neque magis continentur, ergo non videntur specialiter in Verbo.

Secundò, creaturæ non videntur in Verbo tanquam in causa, sed tanquam in speculo, ergo non

videntur in Verbo vt medio prius cognito: consequentia est clara, quia speculum non est medium ad videndum obiectum oppositum, neque videntur per eandem speciem, obiectum & speculum, sed neque obiectum videtur ex vi visionis speculi; si enim Deus non concurreret ad visionem speculi, obiectum tamen in eo videretur.

Tertiò, si Dei scientia & idea sunt rationes obiectivæ in quibus prius cognitis cognosci possint intuitivè obiecta quæ representant, sequitur quod in ipsa visione Dei creata, intuitivè cognita videri posset ipse Deus cuius est imago. Hoc autem absurdum est vt postea dicitur, ergo scientia, & idea sunt tantum formales representationes, in quibus obiecta videantur intuitivè.

Quartò, si videntur creaturæ in omnipotentia & idea tanquam in causis, videri etiam poterunt in decreto & amore. Hoc autem absurdum est.

Dico tertiò, creaturæ videri possunt intuitivè à beatis, tum in omnipotentia tanquam in causa: tum in scientia practica, quæ ars est, & idea diuina: tum etiam in proprietate relatiua diuini Verbi. In decreto autem diuino non videntur.

Ratio primæ partis est: quia Deus per illas specialiter perfectiones potest esse medium videndi creaturas per quas cum illis habet connexionem, & illas continet. Per omnipotentiam & ideas, causat creaturas, atque adeo connexionem habet cum illis & illas continet. Imò & proprietates relatiua Verbi diuini, specialiter est illarum causa, quia vt Verbum, specialiter est ars Dei, & idea notionalis ad cuius similitudinem Deus omnia facit: atque ita per quandam appropriationem dicuntur potius creaturæ in Verbo videri quam in Patre ac Spiritu Sancto. Deinde Verbum specialiter representat creaturas ex eo quod procedens per intellectum, representat etiam quod est in intellectu Patris, atque ita videntur in eo creaturæ vt in speculo, vt in prototypo, vt in libro: *Vident enim* (inquit Augustinus lib. 13. Confess. cap. 15.) *faciem tuam semper, & ibi legunt sine syllabis temporum, quid velis voluntas tua.*

Secunda pars quæ docet implicare vt in decreto Dei vlla creatura videatur intuitivè manifestis rationibus probari potest. Primò enim decretum non potest esse medium ad visionem rei cum qua non est connexum necessariò, & quam non continet tanquam eius causa; sed decretum liberum non est necessariò iunctum cum effectibus liberis voluntatis creatæ, neque illorum causa est seclusa omnipotentia, ergo implicat vt in decreto solo videantur vlli effectus. Deinde implicat videri decretum, vt est decretum tale, quin videatur terminus eius extrinsecus, vt vrgebo postea pluribus. Quia decretum vt sic includit saltem in obliquo terminum, ergo implicat vt terminus videatur in decreto vt medio. Alioqui terminus ille prius videretur quam videretur. Deinde in causa prorsus indifferente vt sic, implicat cognosci effectum determinatum, quia illa non magis representat vnum effectum quam alium, sed decretum de effectu libero, est omnino indifferens alioqui tolleretur libertatem: ergo implicat vt in eo videantur effectus liberi. Sed de hoc iterum dicam conclus. 5.

Ad primam liquet responsio: quomodo cum Verbo per quandam appropriationem, magis dicantur connecti, & contineri creaturæ, quam cum patre, quia ex sua proprietate notionali est causa exemplaris omnium.

Ad secundam Resp. frequentissimè Theologos vri hac Metaphorā speculi voluntarij, vbi & in quo videantur creaturæ, quod aiunt, præsertim S. Thom. Bonavent. Scotus & Durandus qui Deum appellant speculum

speculum intelligibile ubi omnia relucent. Deductaque appellatio est ex Augustin. epist. 112. & lib. de triplici habitaculo cap. ultim. quem imitatur Concilium Senonense decreto 13. Deum appellans speculum omniforme, ut postea dicam. Sed fatendum tamen est non esse propriam illam, sed solum Metaphoricam loquutionem, ut bene probat argumentum, praesertim quia obiectum visum in speculo causat sui visionem & per propriam speciem videtur: speculum enim non est species obiecti, neque causat eius visionem, neque eadem species est obiecti & speculi. Cum tamen in videntibus Deum Deus ipse sit quasi species creaturae, cuius etiam visionem causat. Videtur tamen aptissima esse similitudo illa speculi, quod sicut intuens speculum oppositum, transit in rem illam quae in eo representatur sic intuens Dei essentiam, transit per illam ad creaturas.

Ad tertiam Respond. scientiam Dei si sumatur praecise in ratione imaginis intentionalis esse quidem medium ad cognoscendas creaturas abstractiue, quia ut sic non continet neque causat creaturas. Vnde in scientia Dei pure speculatiua nego videri creaturas intuitiue, sed abstractiue tantum cum illa non sit causa rerum. Si vero sumatur scientia ut est practica, & idea omnium effectrix, tunc est verè causa continens creaturas in esse reali. Vbi est manifesta disparitas, inter creatam visionem, quae solum est imago, & scientiam Dei quae imago est & causa.

Instabis in causis creatis cognosci non possunt effectus per eas producibiles, alioqui qui cognosceret intellectum humanum, cognosceret omnes eius cognitiones, & omnia obiecta per eum cognoscibilia, ergo neque cognoscuntur in omnipotentia.

Respond. etiam in causis creatis effectus cognosci posse, si adaequatè ab illis pendeant de comprehensione maior difficultas est de qua postea dicetur.

Ad quartam patet disparitas inter omnipotentiam & decretum; illa enim est essentialiter connexa cum re possibili, & continet illam.

S. IV.

Quas creaturas necesse sit videri ab eo qui Deum videt.

Statu co-
trouersae.

Habemus perfectiones diuinas in quibus ut causis creaturae videntur, nunc videntur aduersarij difficilius; necesse igitur fore ut videantur omnes tum possibiles, tum futurae, tum existentes cum omnes in Deo ut causa aequaliter represententur. Vnde tria hoc loco quaerimus, vtrum necesse sit videri creaturas omnes; vtrum necesse sit aliquas saltem videri: & vnde oriatur ut videantur plures aut pauciores.

Triplex
dubitatio.

Ratio dubit. primò est, quia omnipotentia Dei non est continentia entis possibilis in communi, sed in particulari, neque terminus eius primarius est ens possibile in communi, sed ens possibile in particulari, ergo visà omnipotentia non est opus ut videatur omne possibile in communi, sed in particulari. Probo anteced. omnipotentia eo modo continet ens possibile, quo modo potest illud producere, sed potest illud producere tantum in particulari, ergo continet illud in particulari non in communi.

Secundò, essentia Dei aequaliter representat creaturas quauis possibiles, & necessariò illas representat, ergo si videtur aliqua, necessarium est videri omnes. Probo. conseq. non potest imago videri quin cognoscatur res per illam representata, beati vident totam Dei scientiam & omnes ideas, ergo vident omnes creaturas. Confirmationem quia ideo per te una creatura videtur, quia videtur omnipotentia

Tom. I.

illam representans, sed omnipotentia omnes in particulari representat, ergo videntur omnes in particulari.

Tertiò, si non omnes creaturae videantur sed aliquae tantum, dari debet aliqua causa quae proximè determinet intellectum ad videndam potius unam quam aliam, id est debet dari ratio cur videatur potius una quam alia, sed nulla potest dari ratio. Vel enim illa est lumen gloriae, vel concursus omnipotentiae, vel obiectum primarium vel ipsamet visio: non lumen gloriae quia illud est indifferens ad quilibet creaturas manifestandas sicut quilibet habitus versatur circa quilibet obiecta materialia, quae participant eandem rationem formalem: non essentia diuina, quae representat aequaliter omnia neque ipsa visio, quia quaeritur, vnde determinetur intellectus ad visionem creaturae vnius magis quam alterius.

Dico quartò, videntes Deum intuitiue, non vident necessariò creaturas omnes in particulari, sed neque ullam determinatè, quamuis necessariò videant omnes sub ratione communi possibilitatis.

Prima pars quod non omnes creaturae in particulari necessariò videantur ab eo qui videt Deum probata manet ex sect. superiori; si enim una perfectio diuina potest videri sine alia, potest etiam videri scientia, & omnipotentia, quin videantur respectus omnes quos dicunt ad obiecta extrinseca, ergo videri potest omnipotentia, quin videantur in particulari omnes creaturae.

Secunda pars quod neque necessariò videatur creatura vlla in particulari, sed possit dari aliqua visio Deo adeò imperfecta ut videat Deum, & tamen non videat in particulari ullam creaturam. Prob. quia si potest aliqua creatura in particulari occultari iis qui vident Deum, potest etiam occultari creatura quilibet; non est enim vlla ratio cur occultari non possint omnes si potest una. Deinde cum Deus concurrat ad visionem per modum speciei, quare? non ita potest moderari concursum ut essentiam solam videndam exhibeat sine creatura vlla in particulari. Quo ergo perfectius videtur Deus, eo plures videntur creaturae in Deo ut medio prius cognito: quo autem videtur imperfectius eo videntur pauciores; potest autem aliquis videre adeò imperfectè ut non videat ullam creaturam determinatam. Vnde implicat visionem omnipotentiae Dei, sine creaturis esse perfectiorem etiam circa Deum quam cum creaturis; quia omnipotentia eo perfectius videtur, quo magis penetratur, sed quo plures & perfectiores creaturae videntur eo magis penetratur causa, ergo visio circa Deum est perfectior cum creaturis quam sine illis.

Tertia pars quod implicet videri omnipotentiam formaliter, quin videantur creaturae omnes secundum rationem communem possibilis, negatur ab Herice, & dubia videtur Suari. Probatur autem: quia implicat cognosci potentiam sub propria ratione productiui quin cognoscatur alicuius possibilis esse potentia, sed videntes Deum ut omnipotentem vident omnipotentiam ut productiuam, ergo cognoscunt illam alicuius possibilis esse potentiam. Probo maiore quia omnipotentia quidditatiue cognosci non potest sine eo, sine quo non potest definiri, non potest autem definiri nisi ut alicuius producibilis productiua, ergo neque cognosci.

Ad primam Resp. eodem argumento probari posse quod oculus non specificatur à colore in communi tanquam ab obiecto & termino primario, quia solum videt colorem in particulari. Vnde nego primum antecedens, nam omnipotentia ut sic denominatur ab ente possibili in communi. Ad probationem distinguo maiorem: omnipotentia eodem modo continet possibilia quo illa potest producere, omnipotentia

Conclusio

Non est
necesse vi-
deri om-
ne possibi-
le.

Nec est
necesse vl-
lam videri
creaturam.

Videntur
omnia se-
cundum
rationem
communem
possibilis.

Solutio
primae du-
bitationis.

H 2

sumpta

sumpta inadæquatè secundum præcisam rationem omnipotentia, nego: omnipotentia adæquatè sumpta secundum totum suum ambitum concedo, potest autem ut sæpè dixi videri omnipotentia, secundum rationem præcisam omnipotentia quin videatur secundum totum suum ambitum.

Instabis sermonem hic esse de omnipotentia ut est in se distinctè cognita, non autem prout subest conceptui nostro præcisivo. Respondeo enim esse sermonem hic de omnipotentia ut est in se inadæquatè sumpta, non autem de omnipotentia ut est in se adæquatè. Fateor quod si videretur adæquatè omnipotentia, viderentur etiam omnes creaturæ possibiles in particulari, sed si videatur inadæquatè, videntur tantum creaturæ sub communi ratione possibiles, nam omnipotentia secundum inadæquatum conceptum maiorem habet connexionem cum ente possibili in communi, quam cum ente possibili in particulari.

Solutio
secunda.

Ad secundam Resp. essentiam Dei æqualiter, in actu primo & necessario, representare omnes creaturas sed non in actu secundo, quia potest moderari concursum suum ad representationem in actu secundo. Ad probat. Distinguitur maior, non potest videri imago in actu primo representans quin videantur res representatae nego maiorem: non potest videri imago in actu secundo representans concedo. Ad confirm. dist. maiorem, idè videtur vna creatura quia videtur omnipotentia illam representans in actu primo nego: in actu secundo concedo.

Instabis, omnipotentia in actu secundo representat necessariò creaturas in communi, ergo & creaturas in particulari. Respondeo disparitatem esse quia omnipotentia sub ratione omnipotentia denominatur à creaturis sub ratione communi possibiles, non specificatur ad vlla creatura in particulari.

Solutio
tertia.

Ad tertiam Resp. causam quæ determinat intellectum ad videndum in essentia Dei vnam potius creaturam quam aliam, duplicem assignari posse, primò formalem, secundò effectiuam. Ratio formalis ob quam vna potius creatura videtur quam altera est maior penetratio essentia diuinæ; Nam quo magis penetratur essentia eo plures, & perfectiores in ea videntur creaturæ. Itaque quando plures illæ videntur visio est intensior, & perfectior circa obiectum primarium, & diuersam habet perfectionem indiuidualem ratione diuersi obiecti secundarij.

Ratio autem effectiuè intellectum determinans ad videndam in verbo vnam potius creaturam quam aliam obscurior est, alij enim putant hoc provenire à diuersa perfectione luminis gloriæ, quod determinat intellectum ad videndas plures creaturas quando est perfectius. Sed hoc est difficillimum ut rectè probat Arrub. d. 26. c. 3. & 4. quia omnis habitus extendi potest ad omnia obiecta materialia in quibus est ratio propria obiecti formalis. Nam v.g. quilibet habitus fidei potest inclinare ad credendum quemlibet articulum: habitus temperantia ad moderationem cuiusunque voluptatis, sed in visione Dei creatura est tantum obiectum materiale, Deus autem obiectum formale. Deinde ut rectè argumentatur Vasquez d. 50. c. 4. si à solo lumine provenit quod videatur creatura perfectior, poterit ex vi huius luminis effici ut videantur omnes creaturæ quæ sunt imperfectiores ea quæ videntur.

Alij ergo ut Arrub. & Herice id referunt ad solam Dei omnipotentiam quæ concurrat ut species, sed hoc est etiam difficile, quia quoties perfectior est visio circa obiectum primarium necesse omnino est ut detur lumen gloriæ perfectius, sed ut plures videantur creaturæ necessaria est visio perfectior circa obiectum primarium, ergo necessarium est lumen

gloriæ perfectius. Existimaverim itaque causam quæ proximè determinat intellectum ad videndam vnam potius creaturam, quam aliam esse primò quidem concursum diuersum omnipotentia per modum speciei, quia id quod determinat intellectum, ad vnum potius obiectum materiale quam ad aliud, non est solus habitus se tenens ex parte potentia, sed illud quod se tenet ex parte obiecti, ut inductione constare potest. Deinde verò id quod primariò, & remotius, intellectum determinat ad hanc visionem est etiam lumen gloriæ, quia (ut dixi) vbicunque perfectior est visio primarij obiecti, lumen etiam gloriæ requiritur perfectius, cum autem perfectiores creaturæ cognoscuntur, Deus cognoscitur perfectius. Itaque lumen gloriæ non determinat ad videndam hanc potius creaturam quam aliam, sed determinat ad videndum Deum cum tali perfectione, ex qua sequitur quod videatur talis creatura: est autem ad hoc necessarius diuersus concursus omnipotentia qui proximè determinet ad hanc potius videndam creaturam quam alteram æqualis perfectionis, quia hoc à lumine gloriæ fieri non potest ut rectè probat argumentum: cum illud æquè possit valere ad videndas omnes creaturas æquales aut minores, modo determinatio fiat per omnipotentiam.

S. V.

Quas creaturas sit possibile videri ex vi visionis Dei.

Triplex etiam hoc titulo difficultas clauditur sequens, eo quod diximus videri creaturas ex vi visionis Dei. Queritur enim utrum ex vi visionis Dei possint videri omnia possibilia. Deinde utrum videri possint etiam futura & existentia: denique quomodo videri possint decreta libera. Primum illud caput de cognitione omnium possibilibus discutietur commodius quæst. sequenti, cum agam de incomprehensibilitate Dei ubi etiam dicetur de cognitione omnium futurorum & existentium, nunc ergo quoad futura & existentia, saltem aliqua & quoad decreta Dei libera.

Triplex
contro-
uersia.

Ratio dubitandi primò est, quia si futura & existentia videntur in verbo, necesse est, ut quando res prius futura incipit esse actu existens tota mutetur visio; nam id quod erat prius essentialiter representatio futuri, ut futuri, necessariò perit si non representat amplius futurum; cum amittat prædicatum suum essentialè, consequens illud absurdum est, quia sic visio Dei perpetuò mutaretur tota, quia semper aliquid incipit esse actu existens, quod erat prius futurum: ergo beati non vident in verbo existentia & futura alioqui visio Dei non erit immutabilis & æterna.

Prima du-
bitatio.

Secundò si beati vident futura & existentia in verbo, vident illa in aliqua Dei perfectione intrinseca tanquam in medio prius cognito, sicut vident possibilia. Probatur, nam possunt existentia, & futura cognosci in omnipotentia, si ad eam cognitionem sufficiat connexio necessaria ex suppositione; sed huiusmodi connexio sufficit; nam alioqui possibilia non possent cognosci, ut probavi supra: ergo cognosci etiam possunt existentia, & futura, quæ ex suppositione quod sint futura & existentia, sunt essentialiter connexa cum Deo. Confirmatur primò quia non minus essentialiter res futura est connexa cum omnipotentia, & decreto, quam res possibilis est connexa cum sola omnipotentia, ergo res futura tam videtur ut futura in omnipotentia, & decreto quam res possibilis in sola omnipotentia. Confirmatur secundo essentia & perfectio Dei prorsus immutata potest cognoscere, ac producere creaturam, ergo potest

Secunda
dubitatio.

potest illam representare, quomodo enim plura, requiruntur ad representationem quam ad productionem.

Tertia dubitatio.

Tertio, si possunt videri decreta libera in essentia ut medio cognito possunt etiam videri futura, & existentia, sed possunt videri decreta libera, ergo & futura, maior sapè probata est, quia viso constituto, necesse omnino est videri constitutum eius, & distinctum ab omni alio, terminus autem saltem extrinsecè distinguit unum decretum ab alio ut patet. Probatur ergo minor, non maior requiritur mutatio in essentia Dei ut representet decretum, quam ut faciat decretum, sed ut faciat decretum nulla requiritur mutatio, ergo neque ut illud representet. Deinde illud decretum aequè est in Deo ac si esset aliquid Deo superadditum, sed si esset aliquid Deo superadditum videri posset in essentia ut medio, ergo etiam nunc videri potest.

Quarta dubitatio.

Quarto, tam implicat videri rem futuram in essentia, ut obiecto intelligibili concurrente ad modum speciei, quam in ea videri ut medio cognito. Quod probatur ideo per te res futura cognosci non potest in essentia ut medio, quia immutata manente omnipotentia potest res esse futura, vel non futura, sed eadem ratio probat futura non posse videri in essentia ut specie intelligibili, nam essentia immutata non potest representare id quod est contingens tanquam eius speciei. Denique si non videntur futura in Deo ut obiecto formali, non videntur eadem visione quâ videtur Deus, quia non possunt eiusdem actus plura esse obiecta formalia.

Dico quinto, implicat futura, & existentia imò & decreta libera videri in verbo tanquam in medio prius cognito, sed videntur tantum in eo ut obiecto intelligibili concurrente ad modum speciei, ac per se ipsam determinante intellectui ad visionem.

Non videntur futura in verbo.

Prima pars negans futura & existentia videri posse ex vi visionis formaliter, contra Thomistas, Falsolum, & Suarezem, probatur à Molina, Herice, Recupito, primo quia non possunt videri futura ex vi visionis nisi videantur vel in ipsa potentia diuina, vel in eius causalitate, neutrum dici potest, ergo non videntur futura ex vi visionis formaliter, minor probatur nam virtus omnipotentiae dicit tantum quid Deus possit, non autem quid actu faciat, causalitas non est in Deo sed est actio extrinseca quæ sic non videbitur in Deo, sed in se ipsa.

Dices videri futura in omnipotentia simul & decreto.

Sed contra clarè argumentor, in causa indifferente ut sic implicat cognosci effectum determinatum: sed omnipotentia etiam posito decreto est adhuc indifferens ad dandum concursum vel ad eum negandum, alioqui decretum illud aduersaretur libertati, ergo in omnipotentia & decreto implicat cognosci effectum liberum. Deinde duo sunt in ipso decreto libero Dei: alterum in recto est actus ipse necessarius indifferens intrinsecè ad plura: alterum in obliquo est ipsum connotatum extrinsecum, in ipsa Dei perfectione intrinseca sola implicat videri futurum; quia illa perfectio intrinseca sola, non est decretum sine connotato extrinsecò: ergo non potest videri decretum ut sic sine connotato quod est res futura, ergo decretum non potest esse medium ad videndam rem futuram. Deinde decreta videri non possunt ex vi visionis formaliter ut probabo statim.

Secundo illud non videtur ex vi visionis formaliter, quo viso non magis penetratur essentia, sed viso effectu futuro, non magis penetratur essentia & omnipotentia, ergo futurum non videtur ex vi visionis formaliter. Probatur minor viso effectu futuro

non magis penetratur perfectio intrinseca essentiae ac omnipotentiae, si posita futuritione nulla sit maior perfectio intrinseca in omnipotentia, quam si effectus non esset futurus, sed nulla est maior perfectio intrinseca in omnipotentia quam si effectus non esset futurus, ergo cognita futuritione vel existentia non magis penetratur perfectio intrinseca omnipotentiae.

Dices magis penetrari omnipotentiam secundum virtutem intrinsecam & extrinsecam simul, non secundum virtutem purè intrinsecam.

Sed contra, implicat rem futuram videri in Deo ut medio cognito, quin videatur in perfectione purè intrinseca Dei, alioqui videbitur res in se ipsa non autem in Deo, quia illa perfectio extrinseca Deo, est ipsa res futura sed res futura videri non potest in perfectione Dei purè intrinseca, ergo videri non potest in Deo ut medio prius cognito.

Secunda pars quod etiam decreta Dei libera non videantur ex vi visionis formaliter probatur ipsdem rationibus; quia cognito decreto non magis penetratur perfectio intrinseca essentiae, si enim non esset decretum illa perfectio esset omnino eadem intrinsecè, ergo illud decretum non videtur in perfectione intrinseca essentiae. Neque dici potest illud decretum videri in perfectione intrinseca ut terminata; hoc enim rejicitur clarissime, quia perfectio intrinseca ut terminata est perfectio intrinseca & terminus, ergo videre decretum in perfectione intrinseca terminata, est illud videre in perfectione intrinseca & in ipso termino. Deinde ut per visionem essentiae videatur decretum, necesse est ut essentia in se habeat aliquid intrinsecum quo representet decretum & liberam eius terminationem, sed essentia nihil habet quo representet decretum, & liberam eius terminationem, nihil enim omnino in se habet intrinsecè quod non haberet, si non esset tale decretum, sed si non esset tale decretum non posset essentia illud representare intrinsecè, ergo neque nunc potest representare.

Decreta libera.

Tertia pars quod illa omnia videri possint in Deo ut obiecto intelligibili concurrente ad modum speciei, probatur à Granado, Arrub. Recup. quia essentia Dei potest prestare totum, quod praearet speciei impressa propria rei futurae vel existentis & decreti, si contineat eminenter totam illam speciem, sed continet illam, ergo potest uniri intellectui eo modo quo uniretur talis speciei, & concurrere ad eorum visionem. Non formaliter sed effectiue: quo modo facile vitantur omnia incommoda quæ opposuimus dicentibus decreta libera, & res futuras videri in aliqua Dei perfectione ex vi visionis formaliter. Nam hic Dei concursus est purè effectiue, & facile ostendit quomodo perfectio Dei prorsus immutata intrinsecè possit representare futura, & decreta libera quæ non representaret si non essent futura; si enim in se, ut perfectio intrinseca Dei possit concurrere per modum speciei, cum prius non posset concurrere, debet habere aliquid intrinsecè, quod non haberet si non posset concurrere, sed si res non esset futura non posset perfectio Dei concurrere ad eius visionem, per modum speciei ergo ut posset concurrere quando res est futura debet habere aliquid intrinsecè, quod non haberet, si res non esset futura: Respondeo enim ad minorem quod si res non esset futura, Deus adhuc contineret totam speciem quæ representat illam ut futuram, atque ita posset verè concurrere ad eius visionem per modum speciei: nam v.g. tamen si Petrus nunc non existit, non est dubium quin possit Deus producere in oculo meo eius speciem quâ illum videam æquè ac si esset præsens. Ergo similiter immediate concurrere potest ad visionem

Videntur ut in obiecto intelligibili.

nem rei non futuræ, quæ videam illam futuram, ubi non esset mendacium quia Deus non diceret rem illam esse futuram, imò si hoc ostenderet beato qui errare non potest reuelaret eodem tempore rem illam non esse futuram, quamvis exhibeatur ut futura.

Solutio
primæ du-
bitationis.

Ad primam Respond. eo argumento rectè probari quod futura & existentia non videntur eadem visione qua videntur essentia Dei, attributa, & creaturæ possibiles; nam visio Dei cum sit beatitudo essentialis, est etiam immutabilis: necesse autem esset illam mutari si per eam viderentur futura, & existentia, nam implicat ut cognitio creata quæ prius erat representatio rei ut futuræ, incipiat essentialiter esse representatio rei ut non futuræ sed existentis, nisi fiat in ea mutatio, alioqui sine mutatione trāsiret à cōtradictorio in contradictorium quod implicat, alioqui per solam etiam mutationem extrinsecā factam in obiecto, posset intellectus creatus scire aliquid quod non sciebat prius, & voluntas creata immutata, posset aliquid velle liberè quod non volebat prius. Hoc autem quamvis admittatur in Deo propter infinitatem, explicatur tamen difficillimè: in creaturis autem certum est admitti nullo modo posse; quia earum actus specificantur essentialiter ab obiectis, atque ita mutatis obiectis, mutantur etiam necessariò. Dicere autē quod visio rei futuræ, incipit esse visio rei præsentis quia extenditur ad rem ut præsentē, vel etiam dicere quod modificatur, non soluit difficultatem. Primum quia illa visio quæ essentialiter est representatiua rei ut futuræ posita quacunque extensione, vel modificatione semper est representatio rei ut futuræ, sed visio rei futuræ essentialiter representat illam ut futuram, ergo etiam posita illa extensione representabit ut futuram, sicque beatus videbit futurum, quod est præteritum. Deinde illa extensio, & modificatio, est noua entitas representans vitaliter rem ut existentem quæ prius non cognoscebatur, ergo est noua visio. Dicere autem quod visio beata representat existens specificatiuè abstrahendo à tempore, præsentis, & futuro, videtur absurdum, quia existentia dicit actualitatem in aliqua differentia temporis, dico enim quod res vel erit, vel est, vel fuit: imò quæram de ipso tempore, quod beatus videt futurum, existens, & præteritum, certè non potest abstrahere illius cognitio ab huiusmodi differentijs.

Itaque dici necessariò debet futura & existentia videri per visionem distinctam à beatifica, neque inconueniens est illam subinde mutari.

Solutio
secundæ
dubitationis.

Ad secundam satis probatum est superius possibilia esse necessariò connexa cum omnipotentia, ex suppositione quod sint possibilia quæ suppositio est necessaria. Futura verò, & existentia sunt necessariò connexa ex suppositione contingenti, quæ connexio nullo modo sufficit ad cognitionem infallibilem alioqui omne contingens cognosceretur necessariò, & hæc suppositio est ipsum futurum quod cognoscitur.

Ad confirmat. nego rem futuram esse tam necessariò connexam cum omnipotentia & decreto, quam possibilia sunt connexa cum omnipotentia. Nam posito decreto potest res non esse futura, quia illud est indifferens, & conditionatum. Deinde illud decretum cognosci non potest sine ipso effectu, atque ita implicat ut dixi ut effectus cognoscatur in decreto tanquam medio. Ad secundam confirmationem: concedo posse fieri & cognosci de nouo aliquid sine mutatione intrinseca, neque posse tamen representari ab essentia ut medio, quia requiritur connexio necessaria ut statim dicam.

Solutio
tertiæ.

Ad tertiam probatum etiam est, decreta Dei libera videri nullo modo posse in essentia ut medio prius

cognito. Ad primum ergo argumentum Resp. disting. maiorem: ad hoc ut essentia repræsentet decretum, ut species eius impressa non plura requiruntur, quam ut faciat decretum concedo: ut repræsentet tanquam medium cognitum nego: Quia ut repræsentet eo modo requiritur connexio necessaria & oportet ut eo cognito ipsa essentia magis penetretur. Ad alteram probationem distinguitur etiam: sed si esset aliquid superadditum contingentiter connexum videretur in essentia nego, si esset necessariò connexum, concedo.

Ad quartam iam dixi essentiam immutatam posse repræsentare res futuras, per modum speciei, quia semper contineret speciem impressam earum etiam si non essent futuræ, quomodo autem diuersa sit visio satis dictum est.

Solutio
quartæ.

S. VI.

Quenam creatura actu videantur ab eo qui videt Deum.

Dixi quid videre beati possint in Deo, partim ut medio, partim ut specie, nunc minor difficultas est circa ea, quæ actu vident etiam ij qui minimam visionem habent, id est ea quæ nullus ignorat beatus, ubi distinguere oportet ea quæ pertinent ad statum naturæ: quæ ad statum gratiæ: quæ ad statum cuiusque proprium.

Triplex
status.

Ratio dubitandi primò esse potest, quia sancti orationes quæ ad ipsos diriguntur, vel vident in verbo, vel extra verbum, si in verbo, mutatur visio subinde quod negatum est: si extra verbum repugnare videbitur Concilio Senonensi prius citato.

Secundò, si cognoscant beati omnia, quæ ad statum cuiusque pertinent, fieri poterit ut plura cognoscantur ab eo qui minus beatus est, quam ab eo qui est magis beatus quod absurdum est, quia intellectus beati determinatur ad plures creaturas cognoscendas per lumen gloriæ perfectius, ergo qui magis beatus est plures cognoscit creaturas.

Dico sextò, nullus est beatus qui non cognoscat ex vi visionis concomitanter multa futura, & existentia, & plura etiam Dei decreta libera.

Multa vi-
denti beati.

Primò enim ita docent Patres supra citati Bernard. l. 5. de consideration. c. 4. *Quidni videant ibi cor Dei, quidni? ibi probetur quæ sit voluntas Dei bona, beneplacens & perfecta, patet viscera misericordiae, cogitationes pacis diuinitatis salutis, mysteria bona voluntatis, benignitatis arcana, & alibi videtur verbum, & in verbo, facta per verbum.* August. per cognitionem matutinam & vespertinam, hoc sine dubio intellexit, & Concilium Senonense decreto 13. docet beatis peruium esse diuinitatis speculum, in quo quidquid eorum interfit illucescat.

Secundò quia visio ut dixi fidei responderet, deinde status beatitudinis hoc exigit, tertio etiam amicitia Dei erga beatum exigit communicationem secretorum.

Dico septimò cognoscit beatus quilibet distinctè ac quidditatiuè quacunque cognoscuntur per scientias quascunque naturales, quacunque pertinent ad mysteria fidei, & quacunque pertinent ad proprium eius statum, ita omnes Theologi communiter.

Quenam
ea sint.

Ratio enim vniuersum est quia status beatitudinis est ille in quo desiderare nihil ultra beatus potest, posset autem si ea ignoraret quæ spectant ad statum naturæ, ad ordinem gratiæ, ad statum proprium.

Primò ergo cognoscit distinctè, ac perfectè creaturas omnes actu existentes intra ordinem naturalem, secundum genera, species, indiuidua, essentiam, existentiam, proprietates, Gregor. l. 12. Moral. c. 13. *Quæ intus claritatem omnipotentis Dei vident, nullo modo*

Ordo na-
turae.

modo credendum est, esse aliquid quod ignorent, & l. 4. Dialogorum c. 33. quod est quod ibi nesciant, ubi scientem omnia sciunt, Bernar. l. de triplici genere bonorum, O sapientia, quæ omnia quæ in cælo, & terra sunt perfectissime cognoscimus, in ipso fonte sapientie, rerum omnium cognitionem bibentes, alios omitto.

Ordo gratiæ.

Secundò intra ordinem supernaturalem cognoscit beatus quilibet omnes creaturas quæ aliquo modo pertinent ad mysteria fidei, earumque rationes circumstantias, essentias, existentias, & proprietates, ita enim colligitur ex scripturis, videmus nunc per speculum in Enigmate tunc autem facie ad faciem, reuelatâ facie gloriam Domini speculantes, &c. Faciet etiam perfectio beatitudinis, & sanè Christi Domini, cuiusque Matris amantissimæ non aspectus duntaxat, & congressus, sed perfectissima etiam cognitio, magnum videtur esse complementum beatitudinis, eorum qui per filij & matris amorem redempti sunt.

Quæ pertinent ad statum.

Tertiò, cognitio etiam illa extenditur ad omnes actus liberos & futura contingentia quæ pertinent ad cuiuslibet statum, alioqui non esset ita perfecta beatitudo, ut beatum quietum redderet in suo statu, significavit autem breuiter ea Guillelmus Parisiensis, prima parte summa tract. de animæ immortalitate c. 9. quidquid decebit, vel delectabit eas videre, visuræ sunt, sciunt itaque omnes amicorum, & consanguineorum prosperos, aut aduersos euentus, viam quâ quisque ad cælum deductus sit: parentes quæcunque spectant ad familiam, fundatores religionum quæ ad eorum bonum, aut malum statum, & cætera huiusmodi.

Ad primam Resp. certum esse quod orationes ad ipsos directas singuli sciunt, & distinctè cognoscunt sancti & quidem in verbo, ut persuadet Concilium Senonense, sed tanquam in specie, ac obiecto intelligibili, non tanquam in medio prius cognito ut probatum est.

Ad secundam Resp. fieri posse ut aliquis minus beatus plura sciat ratione status particularis, quàm alter magis beatus sed iste tamen ratione beatitudinis in genere multò plura cognoscit quàm alter, & ad hoc determinatur per lumen gloriæ perfectius.

QVÆSTIO IV.

Quidditas, & proprietates visionis beata.

Art. 2. 6. 7.

EX his quæ hæcenus disputaui de possibilitate, & principijs, & obiecto visionis beata, facilis est cognitio quidditatis eius & proprietatum, de quibus triplex restat controuersia. Primò quænam sit propria eius quidditas. Secundò an visiones Dei sint inæquales. Tertiò an visio sit vel esse possit Dei comprehensua.

SECTIO I.

Quidditas, & prædicata propria visionis Dei.

DVo habet qualibet cognitio intellectus ex quibus essentia eius dignoscitur. Primus est terminus qui per eam producitur. Secundum est obiectum quod per eam attingitur, ideoque tota visionis huius innotesceat quidditas, si primum constet qualis per eam producatur terminus id est vtrum producat per eam species expressa, & verbum mentis, secundò quomodo per eam attingatur proprium eius obiectum quæ sunt propria prædicata huius visionis.

Vtrum visione Dei producat necessariò species expressa siue verbum mentis.

Species expressa nomine, ut ex Philosophia constat, intelligitur representatio formalis obiecti cogniti, quæ potentia redditur formaliter cognoscens, soletque illa dici verbum mentis, eo quod per eam intellectus loquatur sibi, id est representet, seu reddat præsens obiectum. Cum ergo inter omnes constet reperiri necessariò in omni alia cognitione aliquam huiusmodi representationem formalem, quæ vel adæquatè vel inadæquatè sit cognitio, etiam si dubium sit vtrum illa distinguatur ab actione per quam producitur, difficultas inquam est vtrum visio Dei etiam sit species expressa, & verbum mentis productum de nouo, an verò per lumen gloriæ intellectus creatus, ita uniatur essentia Dei præfenti, ut sine vlla specie expressa fiat videns Deum.

Species expressa.

Ratio dubitandi est primò quia species expressa non est necessaria nisi ut suppleat absentiam obiecti, si enim obiectum est se ipso præfens, non debet fieri præfens per aliud, ergo ad cognitionem intuitiuam Dei præfentis non requiritur species creata. Deinde verbum est id quod immediatè intelligitur, ergo ubi Deus immediatè intelligitur, nullum requiritur verbum; si enim inter intellectum, & Deum, reperitur aliquod medium iam visio non est immediata.

Prima dubitatio.

Secundò, si intellectio qualibet est necessariò productiua verbi, sequitur quod secunda & tertia persona Trinitatis quando intelligunt, perducunt verbum, hoc autem est absurdum ut patet.

Secunda.

Tertiò, si datur in intellectu beati species expressa Dei, posset etiam dari aliqua species obiectiua, in qua scilicet prius cognita cognoscatur Deus, quod communiter non admittitur: probo autem sequi, quia qui videt intuitiue hanc speciem expressam necessariò videt Deum, videt enim Deum eo modo quo illa Deum representat sed illa representat Deum ut est in se formaliter, ergo qui videt hanc speciem videt Deum ut est in se.

Tertia.

Quartò, si datur huiusmodi species expressa, manet etiam in memoria species huius speciei, ut sit in aliis cognitionibus quarum recordamur, & per quas eodem modo videmus obiecta, ac si essent præfentia, ergo si sanctus Paulus v.g. vidit Deum in raptu & eius visionis recordabatur, videre semper poterat Deum intuitiue.

Dico primò, implicat esse Dei visionem in intellectu beati quæ non sit species expressa & verbum mentis realiter de nouo productum: ita Theologi omnes communiter contra recentiores Thomistas qui adherere hac in re maluerunt Caietano, quàm sancto Thomæ asserenti sæpius verbum mentis in visione Dei, ut rectè ostendit Suarez, Molina, Vasq. Fafol. Arrub. Herice, neque satis video quem sentum habere possit eorum sententia quam triplici ratione sic impugno.

Dari speciem expressam.

Prima sit ex ratione cognitionis: omnis cognitio creata etiam intuitiua est essentialiter productio verbi creati, visio Dei est essentialiter cognitio creata, ergo est productio verbi creati. Maior expressè habetur apud August. l. 6. de Trinit. c. 10. Cum se mens nouit, & amat, inquitur ei amore verbum eius, quod iterum probat c. 11. cum Deum nominas, maximeque cum eadem notitia etiam placita, dignèque amata, verbum est, & S. Thom. q. 27. art. 1. quicumque intelligit, ex hoc ipso quod intelligit, procedit aliquid intra ipsum, quod est conceptio rei intellecta, & dicitur verbum cordis. Deinde argumentor omnis creata cognitio, est representatio formalis creata obiecti cogniti, nam

Prima ratio.

omnis